

III. slovenski protialkoholni kongres

privedita protialkoholna zveza »Sveta vojska« in Društvo zdravnikov na Kranjskem ob desetletnici protialkoholnega gibanja na Slovenskem. Čas kongresa: Nedelja 29. in ponedeljek 30. decembra 1912. Kraj zborovanja: Velika dvorana hotela »Union«. Vhod od spredaj: z Miklošičeve ceste.

I. Nedelja, 29. decembra: Ob 8. uri v stolnici tiha sv. maša v namen kongresa. Pričetek zborovanja ob 9. uri dopoldne. Razpored: a) Dopoldne: Otvoritev. Nagovor predsednika Društva zdravnikov dr. Demetra vičca Bleiweisa-Trsteniškega. Nagovori oficialnih zastopnikov. Pozdrav zastopnika hrvaške protialkoholne organizacije. — Referati: 1. Janez Ev. Kalan: Zgodovina protialkoholnega boja na Slovenskem. 2. Dr. Avgust Levičnik: Alkohol in tuberkuloza. 3. Ces. svetnik Gustav Pirca: Alkohol s kmetijsko-gospodarskega stališča. 4. Dr. Otmar Kravec: Alkohol in poškodbe — s posebnim ozirom na izkušnje na balkanskih bojiščih. b) Popoldne: 5. Sodni svetnik Fr. Milčinski: Alkoholizem, kapitalizem, birokratizem. 6. Dr. Anton Schwab (Celje): Poljudna zdravniška predavanja o alkoholizmu. 7. Učiteljica Antonija Štupca (Maribor): Ženstvo — v boj proti pijančevanju! 8. Skioptične slike o alkoholizmu. Kaže in razlaga L. Puhar. K temu predavanju je povabljen posebno delavstvo. Zborovanje društva zdravnikov v »srebrni dvorani«. Zvečer v deželni gledališču uprizoritev iz francoščine prevedene drame »Ubijalec« (alkohol) v petih dejanjih. Začetek ob pol 8.

II. V ponedeljek, 30. decembra: Pričetek ob 9. uri zjutraj. Razpored: a) Dopoldne: Otvoritev. Nagovor predsednika društva zdravnikov. — Referati: 1. Ravatelj dr. Janko Bezjak (Gorica): Vpliv alkohola na vzgojo. 2. Učiteljica Antonija Štupca: Sveta vojska v šoli. 3. Nadučitelj Rudolf Horvat: Alkoholizem in politika. 4. Katehet Ivan Tomažič: Alkoholizem v katehezi. b) Popoldne ob 2.: 5. Dr. Anton Schwab: Fiziološki učinki alkohola na človeško, posebno na otroško telo. Demonstracija s preparati. 6. Učitelj Miloš Svanjak (Koroško): Alkoholizem na Koroškem in narodna obramba. Nato:

Občna zbornica duhovske in učiteljske protialkoholne zveze. Razgovor: a) Zakaj protialkoholno delo tako počasi napreduje? b) Kako doseči, da bi se delo po celi deželi intenzivno začelo? c) Katero orožje proti pijančevanju dajejo sedanje pogoje.

Oficialni zastopniki in zastopniki društev so naprošeni, da bi se hoteli v prednji dvorani prigrasiti.

Za ponedeljek so posebno povabljeni **gg. učitelji in katehetje**, vstop je dovoljen vsakomur.

Posebej so še povabljeni **izvenkranjski Slovenci**, ker shod je vseslovenski. — V ponedeljek ob 1. uri popoldne v veliki dvorani **sestane izvenkranjskih zastopnikov**, kjer se bodo zasnovala **pokrajinske centrale** za Štajersko, Koroško, Goriško in Tržaško.

Program je, kakor vidite, jako mnogovrsten, pa tudi vabljiv. Že naslovi nekaterih predavanj so zanimivi. Predavatelji, smemo reči, so jako srečno izbrani. V prvi vrsti nastopijo gg. zdravniki-strokovnjaki, ki bodo položili našemu delu znanstven temelj. Mladinski protialkoholni organizaciji pa bo položil temelj pedagoški strokovnjak dr. Bezjak. Zanimivo bo poslušati priznanega praktikusa ces. svetnika g. Pirca. Sod. svetnika Milčins-

stanejo veliko denarja, posebno ako so priobčene v barvotisku. A nam ni žal izdatkov, ker hočemo dvigniti »Zvonček« kar najvišje možno — saj je naš list namenjen slovenski mladini.

Za prihodnje leto imamo že zbranega precej gradiva, ki bo dajalo »Zvonček« vsebino. Ta mu bo raznovrstna, ker le taka zbuja in vzdržuje zanimanje. Poskrbeli pa smo, da dobe naši naročniki prihodnjo številko v drugačni zunanji obliki. Naš vrli sotrudnik g. Ivan Erbežnik, učitelj na Bledu, je narisal za naš list novo naslovno stran, nove napisne in druge vinjete in okraske, da bo »Zvonček« prihodnje leto izgledal, kakor bi bil ves nov. Upamo, da napravimo s tem ljubi slovenski mladini novo veselje. Sploh se bomo držali načela, da bodi tako vsebina kakor oblika po možnosti popolna: v lepi posodi lepa hrana.

Podpirajte nas, da bomo mogli hitreje napredovati, da bo naše delo lažje in uspešnejše. **Uredništvo in upravnštvo.**

Uvažujmo te besede! Storimo vsak svojo dolžnost, da pomagamo ljubi slovenski mladini do še lepšega in še popolnejšega lista!

skega pa že poznamo od zadnjega kongresa; njegova duhovita izvajanja poslušati je užitek. Zato opozarjamo, da bodo poslušalci vztrajali tudi popoldne. Škoda, bi bilo, zanimive govore, ki bodo popoldne, zamuditi. Škoda posebno za ženstvo, da bi ne slišalo govora, njemu namenjenega. Da bodo skioptične slike jako zanimive, je gotovo. Naj bi jih prišlo gledat zlasti delavstvo, tudi ljubljansko, tudi moško!

Intendanca deželnega gledališča je bila toliko prijazna, da je dejala za ta večer nalašč na program dramo protialkoholne tendence. Prav je, da tudi gledališče, ki ga vzdržuje dežela, od svoje strani služi naši ideji. Drama je jako efektna, pretresljiva. Ljubljanci in vsi udeležniki z dežele, ki bodo čez noč v Ljubljani, so povabljeni, da si jo gotovo pogledajo.

Sobojevniki in somišljeniki, pridite kar moč polnoštevilno in **agitirajte za udeležbo!**

Začetj moramo enkrat prav zaresen protialkoholni boj po celi domovini!

Poziv naprednemu učitelstvu.

V nedeljo 29. in v ponedeljek 30. decembra t. l. se vrši v Ljubljani v veliki dvorani hotela »Union« III. slovenski protialkoholni kongres z bogatim vzporedom. Začetek vsakokrat ob 9. uri dopoldne in ob 2. uri popoldne.

Kot edini zastopnik naprednega učitelstva v odboru slovenske protialkoholne organizacije se usojam Vas, predragi tovariši in cenjene tovarišice, opozarjati na ta kongres, pri katerem se lahko pričate, kako blagoslovljeno delo se vrši za dobrobit našega naroda potom te institucije. Ako bi se moglo to plemenito delovanje še bolj razširiti med našim slovenskim narodom, bi se le-ta tako okrepil kakor severna abstinenčna enako majhna naroda Danci in Norvežani.

Kot odbornik opazujem že nad dve leti sloven. protialkoholno organizacijo in javno moram priznati, da je ta popolnoma nestransko, oziroma nadstransko kakršna je pač tudi sovražnik — alkoholizem, proti kateremu delujemo.

Početak tega gibanja in sedanji predsednik gospod J. E. Kalan, dasi duhovnik, je — kakor ga poznam iz osebnega občevanja — odlični narodnjak in smelo trdim, da vodi njega le prava ljubezen do naroda slovenskega pri tem težavnem delu. On močno želi, da bi se Slovinci brez razlike stranke zavzeli za to delo. Ravno zaradi tega tudi hoče, dasi ima drugih predavateljev dovolj na razpolago, da govorim tudi jaz kot zastopnik naprednega učitelstva. Njega boli, da se stvar proglašja za strankarsko, ker so jo slučajno započeli pri naš duhovniki.

Moj referat se glasi: »**Alkoholizem in politika**«. Konča se s pozivom: »Združimo se v tej prekrasni ideji in delovanju kakor naši bratje Čehi, ki smatrajo protialkoholno gibanje za kulturno delo prvega reda!«

Na snidenje torej!
S slovenskim abstinentnim pozdravom Vaš vdani tovariš
Rudolf Horvat, nadučitelj.

Nemška gimnazija v Gorici.

Vlada skrbi vedno pazno za nemške šole v Primorju. Te hoče obdržati in ob vsaki priliki dodati še kako novo nemško šolo. Tako postopa prav dosledno. Za to skrbijo pa tudi z vso vnemo nadzorniki Kauerjeve vrste, ki delajo po navodilih nemškega Volksrata.

Iz umetniškega sveta.

Slovenske narodne pesmi s Koroškega, nabral in četverglasno za moški zbor postavil Oskar Dev. Cena 2 K. Založil Lavoslav Schwentner v Ljubljani.

Slovinci imamo že lepo število zbirke nabranih narodnih pesmi in mnogo prerakanja je že bilo o tem, kako naj slovensko narodno pesem harmoniziramo, toda vprašanje je še do danes nerešeno. Nestor naših harmonizatorjev — Žirovnik — je harmoniziral tako kot narod poje, preprosto. Drugi tenor ima vodilni glas, prvi tenor poje, kakor pravimo, »čez«, podstavil jima je bas in dodal še srednji glas, da je z njim izpolnil harmonijo. Hubad je uvedel narodno pesem v koncertno dvorano, njegova harmonizacija je umetna. Posnemati ga je hotel Pahor in je priobčeval v nekdanj izhajajoči Gerbičevi »Glasbeni Zori« harmonizacije narodnih pesmi, ki so bile več kot prisiljene. Precej na pravo pot je šel Bajuk s svojim prvim zvezkom narodnih pesmi, ko jim je pa začel vpletati samospve, je gotovo začel predaleč, in tudi ona Devova zbirka, ki je izšla svojčas pri Schwentnerju, ima preveč umetniške harmonizacije. Kdo naj ima sedaj prav? Menda bo našel največ za-

Nemška gimnazija v Gorici! Kaj jo potrebujemo? Samo par nemških fantičkov je tu za prvi razred, vsi ostali dečki so ali Slovenci ali Italijani. Vlada pa hoče obdržati za vsako ceno nemško gimnazijo v Gorici. Dalaj je res Slovincem in Italijanom začetek gimnazij z materinim učnim jezikom in iz tega začetka postaneta dva zavoda: slovenska in italijanska gimnazija. Ali nemška mora tudi biti, pravi vlada in je bolj brižna za to nemško nepotrebno gimnazijo kot pa za potrebni drugi dve. Vlada računa na to, da je v Gorici nekaj nemških družin, uradniških v prvi vrsti; potem pa so tu drugih narodnosti uradniki, ki naj tudi pošiljajo svoje otroke v nemško gimnazijo; k tem se vjame nekaj otrok iz slovenskega dela dežele, nekaj iz furlanskega, pa bo živila nemška gimnazija v Gorici. Čudno, da so bili italijanski uradniki oni, ki so poslali svoje otroke rajši v nemški razred nego v italijanski: češ, da je to potrebno in če so kam predstavljani, da more potem otrok brez ovir nadaljevati študije. To ne drži povsem, ali tako so se izgovarjali. Pripravnica je tudi še tu, ki naj da materiala nemškemu zavodu. Toliko nasploh.

Ali kam vse nastaniti, kam z vsemi temi dijaki? Vprašanje potrebe gimnazijskega poslojja v Gorici je že staro; to se pravi: poslojja moderno urejenega, primerno časom. Stara baraka v Šolski ulici je taka, da bi bilo edino pametno, podreti jo; menda vendar ne čakajo, da se podere sama. Toda tam so še vedno učne sobe in živo je v poslojju mladine. Sčasoma je prišlo do nakupa nekdanje Perkove vile ob poti proti Soškemu mostu za gimnazijsko poslojje. Vila je obsežna, lepa, se da urediti, in zadaj je prostora še za eno poslojje, in vrt je potem, gozdnato, v krasni leži. No vendar enkrat, so rekli; vendar enkrat smo dobili za srednjo šolo primerno poslojje, oziroma se še postavi na zdravem kraju nova moderna zgradba, da bodo naši otroci v zdravih prostorih! Kaka prevara!

»Corriere« je pred kratkim priobčil članek, v katerem govori o novo kupljenem poslojju in razlaga, da bo tam najbrže — nemška gimnazija. Za njim se je oglasila »Gorica«, ožigosala namen ter povedala, da se njeni poslanci upro z vso silo nemški nakani. Že prav! »Corriere« je zaključil svoj članek z vprašanjem, kako naj se imenuje tako postopanje? Časih se je imenovalo tako postopanje turško. Ali odkar je prišla Turčija v konkurz, kako naj se imenuje?

Stvar se že vleče precej časa in soditi moramo, da so vedeli ali vsaj pač slutili za namero vlade in Nemcev goriski poslanci. Šest državnih poslancev imamo, polno deželnih, slovenskih in italijanskih, in vsi ti imajo sveto dolžnost skrbeti za to, da ne bomo trpeli škode za svoj denar Nemcem na ljubo. Vlada je res zvala in Nemci tudi in časih se lažje razume Pythio nego besede visoke vladne skozinskoz nemško prožete gospode. Ali vendar smemo menda pričakovati, da naši zastopniki preprečijo škandal, da bi slovenski in italijanski gimnazijalec hiral v stari zaduhli podrtiji s profesorji vred, nemški pa bi bil negovan po modernih načelih v lepem zdravem prostoru.

Ta slučaj nam kaže zopet v čisti luči, kako Nemci z lahkoto vse dosežejo. Vse doseže, kar mu drago, le govorimo odkrito, tudi po naši slovenski in italijanski krivdi! Neki strah tiči našim ljudem v kosteh pred Nemcem. Nikdar ni prave pozornosti in potem pravega odpora. In tako se zgodi da dobi Nemeč v Gorici novo veliko lepo poslojje za svojo gimnazijo; domačin naj se uči v odljudnem kraju, da se ne bo nič naučil.

Kaj je res to, da je ono poslojje kupljeno pravzaprav za nemško gimnazijo? Kupljeno v ta namen že, to poudarjamo. Reklo se je pač, da je kupljeno poslojje v gimnazijske namene; ali sedaj pravijo Nemci, da je kupljeno zanje. In zraven si mislijo: zdravo poslojje bo vleklo vase tudi slovenske in italijanske dijake.

Da bi Italijani molčali, hočejo baje nekaj časa držati v novem poslojju kak italijanski razred; tako bi bili udarjeni v glavnem Slovinci. Z Italijani hočejo slespomišiti, Slovinci morajo molčati, če ne, so nevhvaležni — in tako bo rasla in cvetela nemška gimnazija v Gorici...

Kot en mož bi se morali upreti naši zastopniki na Dunaju in v deželnem šolskem svetu. Kaj naj ostane samo pri žigosanju in obljubah v listih? — Ne čujemo pa nič o potrebnem, nujnem odporu tam, kjer treba. — Po toči zvoniti je prepozno!

Vabilo na peti občni zbor »Slovenske Solske Matice«

ki se vrši
v soboto, dne 28. decembra 1912,
ob 3. uri popoldne v Mestnem domu
v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.
2. Predavanje g. prof. dr. K. Ozvalda: »Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev.«
3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju.
4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi.
5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu.
6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo.
7. Proračun za prihodnja tri leta.
8. Volitev: a) predsednika in osmih odbornikov; b) treh odborniških namestnikov; c) treh računskih presojevalcev.
9. Nasveti posameznih članov, ki so se vsaj tri tedne poprej naznanili odboru ter jih je ta odobril in postavil na dnevni red.

Zvečer istega dne bo učiteljski sestanek v prostoru, ki se določi pozneje.

Po treh letih stopa odbor zopet pred društvene člane, da jim poda verno sliko o svojem delovanju v četrti triletni upravni dobi in da sprejme od njih navodila za bodočo dobo. Zato vabi odbor vse društvenike, da se v obilnem številu udeležijo občnega zbora.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1912.

Odbor »Slovenske Šolske Matice«.

H. Schreiner, Dr. Ljud. Pivko,
predsednik, tajnik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov na sadruga s omejenim imetvom.

Promet do konca novembra K 174.728.21.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znak se ne odgovarja.

»Od kosa«. Št. 28, 29, 30 so sicer značilne, nihče pa jih ne bo pel. — Nabiranje narodnih pesmi ni tako lahko delo, kot bi kdo mislil, zato smo tem večjo hvalo dolžni Devu, ki nam je sedaj podaril že drugo zbirko narodnih pesmi, nabranih po tožni Koroški. Želim, da si jo pevci nabavijo, četudi je cena morda za mal zvezčič pesmic nekoliko previsoka. Tudi pevovodjem bi priporočal, naj eno ali drugo uvrste v pevske vzporedne. Žal se nekateri pevovodje narodne pesmi sramujejo, zdi se jim prenavadna, dasiravno bi mnogokrat z njo dosegli večji učinek kot s kako težko, moderno skladbo, ki ji nešolani pevci niso kos. Naj harmonizirane narodne pesmi ne ostanejo le na papirju, izvajajte jih!

—ec.

V slovenskem deželni gledališču je minuli teden gostoval odlični član hrv. zem. kazališta v Zagrebu, E. vit. Cammarotta, v Verdijevi operi »Traviata« (Alfred.) Nastop ljubljanski publikli priljubljenega pevca je tudi topot privabil v gledališče mnogo občinstva, ki z navdušenim aplavzom ni štedilo. — Za prihodnjo operno predstavo obljublja Offembachove »Hofimannove pripovedke«.